

Saxo Grammaticus

Danmarks krønike

oversat af
Fr. Winkel Horn

BOG 4:

Amlet og Viglet

Efter at Amlet havde fældet sin Stiffader, ansaa han det, da han frygtede for, at det ikke var sikkert, hvorledes hans Landsmænd vilde dømme om hans Daad, for raadeligst at skjule sig, indtil han var kommen paa det rene med, hvorledes den jævne Almue vilde gaa til Værks. Folk i Nabolaget, som om Natten havde set Ildebranden, kom næste Morgen, opsatte paa at faa at vide, hvorledes det hang sammen, og fandt Borgen sunken i Aske, og da de ransagede den endnu varme Brandtomt, fandt de ikke andet end uformelige Levninger af brændte Lig. Saa graadig havde Ilden fortæret alt, at der ikke var Spor at opdage af, hvorledes denne store Ulykke var opstaaet. Fenges Lig fandtes ogsaa med blodige Klæder og gjennemboret af et Sværd. Nogle opfyldtes af aabenlys Harmen, andre af Sorg og nogle af hemmelig Glæde. Nogle græd over deres Herres Død, andre glædede sig over, at der var gjort Ende paa det med Broderblod besudlede Voldsherredømme. Saaledes vakte Kongens Død forskellige Følelser hos de tilstedeværende.

Da Amlet saa', at Almuen holdt sig rolig, fattede han Mod til at forlade sit Skjul, sammenkaldte dem, om hvem han vidste, at de bevarede hans Fader i trofast Minde, gik frem paa Tinge og holdt følgende Tale:

"I gode Mænd, i Fald I sørge over Hardvendels ynkelige Død, kan I ikke sørge over den Ulykke, I her har for øje. I, siger jeg, som har bevaret eders Troskab imod Kongen, eders Kjærlighed til Landsens Fader, kan ikke sørge derover. I se her en Brodermorder, ikke en Konges Lig. Det var i Sandhed et ganske anderledes sørgeligt Syn, da I saa' vor Konge ynkelig myrdet af den skjændigste, jeg vil ikke sige Broder, men Brodermorder. Ja, med taarefulde øjne saa' I Hardvendels sønderhuggede Legeme, hans Lig bedækket med talrige dræbende Saar. Hvem tvivler om, at hans grumme Bøddel berøvede ham Livet for at kunne berøve Fædrelandet dets Frihed? Den samme Haand gav ham Døden og eder Trællekaar. Hvem skulde da kunne være saa afsindig at foretrække Fenges Grumhed for Hardvendels Kjærlighed? Husk, med hvilken Livsalighed Hardvendel sørgede for eder, hvor retfærdig han handlede imod eder, hvor ømt han elskede eder. Husk, at I mistede den mildeste Konge, den retfærdigste Fader, og i hans Sted fik en Voldsmand, en Brodermorder, at I blev berøvet eders Ret, at alt blev besudlet, at Fædrelandet blev besmittet med Skjændselsgjæringer, at I maatte bøje eders Nakker under Aaget, at den fri Selvbestemmelsesret blev tagen fra eder. Og nu er

alt dette forbi, da I se, at dets Ophavsmand ligger paa sine Gjerninger, at Brodermorderen har faaet Straffen for sine Forbrydelser. Hvilket blot nogenlunde forstandigt Menneske, som ser dette, vil anse det, der er en Velgjerning, for en Uret? Hvem, som er ved sin Fornuft, vil beklage, at Forbrydelsen er kommen over Forbryderens eget Hoved? Hvem vil begræde den blodbestænkede Bøddels Fald eller sørge over den grumme Voldsmands retfærdige Død? Her ser I den, der har øvet denne Daad. Jeg tilstaar, at jeg har taget Hævn baade for min Fader og mit Land. Den Gjerning, som det lige saa fuldt var eders Skyldighed at gjøre, har jeg gjort. Hvad det sømmede sig for eder at gjøre sammen med mig, har jeg fuldbyrdet alene. Føj hertil, at jeg ingen Hjælper har haft ved denne berømmelige Daad, ingen har ydet mig en Haandsrækning dertil, skjønt jeg godt ved, at I, om hvem jeg ikke tvivler paa, at I har bevaret eders Troskab imod Kongen, eders Kjærlighed til Landsens Fader, gjerne vilde have hjulpet mig i denne Sag, i Fald jeg havde bedet eder derom. Men jeg foretrak at straffe disse Misdædere uden at udsætte eder for Fare, jeg ansaa det ikke for rigtigt at lade andre lægge Skuldre til denne Byrde, som jeg mente mine egne var stærke nok til at bære. Jeg har holdt de andres Baalfærd, kun Fenges Krop har jeg overladt til eder at brænde, for at I dog derved kan tilfredsstille eders Begjærlighed efter en retfærdig Hævn. Skynd eder derfor, rejs et Baal og brænd den ugudelige Krop, steg de vanhellige Lemmer, spred den forbandede Aske, lad den flyve for alle Vinde, ingen Urne, ingen Gravhøj skal gemme de skjændige Rester af hans Ben. Lad der ikke blive Spor tilbage af Brodermorderen, hans fule Krop skal ikke finde noget Hvilested inden for vort Fædrelands Grænser, den skal ikke forpeste Omegnen, hverken Hav eller Land skal besmittes ved at gemme dette forbandede Aadsel. Resten har jeg sørget for, kun dette ene har jeg overladt til eder som en Kjærlighedsgjerning. Det er den Ligfærd, der tilkommer Voldsmanden, saaledes bør Brodermorderen stedes til Hvile. Han har røvet Fædrelandet Friheden, hans Aske bør ikke gemmes i dets Skjød.

"Og nu! hvorfor skal jeg rippe op i mine Gjenvordigheder? hvorfor skal jeg opregne mine Ulykker, fortælle om mine Sorger, som I kjender fuldt saa godt som jeg selv? Min Stiffader stræbte mig efter Livet, min Moder agtede mig ringe, mine Venner spottede mig, saaledes sled jeg kummerlig Tiden, levede alle mine Dage i Sorg og tilbragte mit Liv i Utryghed, fuld af Frygt og ompsændt af Farer. Kort sagt, hele min Levetid har jeg tilbragt paa den ynkeligste Maade i den yderligste Modgang. I sukkede tit i Løndom over mig og klagede i eders stille Sind over, at jeg var berøvet min Fornuft, saa at min Fader ikke blev hævnnet og Brodermorderen ikke straffet. Det var mig et lønligt Tegn paa eders Kjærlighed, at jeg saa', at Mindet om Kongemordet endnu levede i eders Sind. Hvem er saa klippehaard, hvem har et saadant Stenhjærte, at ikke Medfølelse med mine Lidelser maa smelte det og Medynk med mine Gjenvordigheder gjøre det blødt? I maa have Medlidenhed med eders egen Fostersøn, I maa røres over mine Ulykker, alle I, som ikke har besmittet eders Hænder med Hardvendels Drab. Forbarm eder ogsaa over min ulykkelige Moder, og glæd eder over, at eders fordums Dronnings Vanære er udslettet, hun, som tog sin Husbonds Broder og Morder i Favn og blev tvungen til at give sit Legeme til Pris for en dobbelt Skjændsel. For at dølgge den Hævn, jeg pønsede paa, maatte jeg skjule min Forstand, jeg var ikke virkelig vanvittig, men stillede mig kun saa an. Under en paatagen Forryktheds Skin arbejdede min Forstand paa store Planer. Om den har udrettet noget, om jeg nu endelig har naaet Maalet, maa I afgjøre, jeg overlader til

eder at dømme i denne vigtige Sag. Træd Brodermorderens Aske under Fødder, vis eders Foragt for den Mands jordiske Levninger, som besudlede sin myrdede Broders Hustru og bedrev Utugt med hende, som forbrød sig imod sin Herre og Konge og skammelig forraadte ham, som paaførte eder det haardeste Voldsherredømme, berøvede eder Friheden og fjøede Blodskam til Brodermord. Mig, der har fuldbyrdet en saa retfærdig Straf, mig, der har arbejdet paa en Guderne saa velbehagelig Hævn, bør I modtage med ædelt Sind, yde mig den Hyldest, der tilkommer mig, og styrke mig ved at se paa mig med milde øjne. Jeg har aftvættet Fædrelandets Skam, jeg har udslettet min Moders Skjændsel, jeg har omstyrtet Voldsherredømmet, jeg har fældet Brodermorderen, jeg har undgaaet min Farbroders lumske Efterstræbelser ved at sætte List imod List; levede han endnu, vilde Tallet paa hans Forbrydelser voxe fra Dag til Dag. Jeg sørgede over den Uret, der blev øvet baade imod vort Fædreland og min Fader, og fældede ham, der herskede grumt over eder og med større Overmod, end det sømmede sig for Mænd at finde sig i. Paaskjøn den Velgjerning, jeg har vist eder, ær min Forstand og giv mig Riget, i Fald jeg har fortjent det; I har i mig den Mand, der har gjort eder saa stor en Tjeneste, en ikke vanslægtet Arving til min Faders Magt, ikke en Morder, men Rigets lovlige Arvtager og Brodermordets Guderne velbehagelige Hævner. I skylder mig, at I har faaet eders Frihed tilbage, at eders Plageaands Herredømme er til Ende, Undertrykkerens Aag afkastet, Brodermorderens Trone omstyrtet, Enevoldsherredømmets Scepter traadt i Støvet. Jeg har udfriet eder af Trældom, skjænket eder Friheden, gjenoprettet eders Anseelse, hævdet eders Ære, fældet Voldsherskeren og knust Bødlen. Det staar nu til eder at gjøre Gjengjæld, I kan selv bedømme, hvad jeg har fortjent, af eders Dannished kræver jeg min Løn".

Ved denne Tale bøjede den unge Mand alles Sind og rørte nogle til Medynk, andre endogsaa til Taarer, og da deres Sindsbevægelse havde lagt sig, kaarede de ham ivrig og enstemmig til Konge, thi alle satte stort Haab til hans Snille, efterdi han med den dybeste Kløgt havde udpønset saa stor en Bedrift og fuldført den med saa utroligt Arbejde, og mange undrede sig over, at han i saa lang en Tid havde kunnet holde saa snildt et Anslag skjult.

Da Amlæt havde faaet alt dette udrettet i Danmark, sejlede han med tre prægtigt udrustede Skibe til England for at besøge sin Hustru og Svigerfader, og han tog i sin Tjeneste og med sig paa Toget de skjønneste Ungersvende med de herligste Vaaben, saa at, ligesom han før havde været ussel og uanselig i hele sin Optræden, ufoldede han nu i alle Maader stor Pragt, og havde han før lagt Vind paa Armod, lagde han sig nu efter Glans og Herlighed. Han havde ogsaa ladet sig gjøre et Skjold, paa hvilket han havde ladet male ypperlige Billeder, der fremstillede alle hans Bedrifter lige fra hans første Ungdomsdage, og dette Skjold, som han bar ligesom et Vidnesbyrd om sine store og gode Egenskaber, indbragte ham megen Berømmelse. Der saa' man afmalt Hardvendels Mord, Brodermorderens Blodskam, den skjændige Farbroder og den taabelige Brodersøn, de krøgede Kjæppe, hvorledes Stiffaderen fattede Mistanke og Stifsønnen forstillede sig, de Fristelser, han blev ført i, Pigen, der blev sat ud paa ham, den gabende Ulv, Roret, de fandt, Klitten, de kom forbi, Skoven, de gik ind i, Bremsen med Avnen, hvorledes Ynglingen forstod Vinket og førte sine Ledsagere bag Lyset ved at favne Pigen paa et afsides Sted. Man saa' ogsaa der afmalt Kongeborgen, Dronningens Sammenkomst med sin Søn, hvorledes Lureren blev dræbt, Liget kogt og kastet i

Kulen, hvor Svinene aad det. Man saa', hvorledes Amlet opdagede sine sovende Rejsefællers Hemmelighed, skrabede Skriften ud og skrev andet i Stedet, hvorledes han ved Gjæstebudet væmmedes ved Maden og øllet, lastede Kongens Ansigt og Dronningens kejtede Lader, hvorledes Sendemændene blev hængte og Ynglingen holdt Bryllup, hvorledes han sejlede tilbage til Danmark, hvor hans Gravøl holdtes, hvorledes han i sine Rejsefællers Sted fremviste Stokkene, hvorledes han gjorde Tjeneste som Mundskjænk, hvorledes han med Vilje saarede sig i Fingrene med Sværdet, hvorledes der blev rammet en Nagle igjennem det, hvorledes Gjæsternes Lystighed voxede, og Dansen gik vildere og vildere, hvorledes Tæpperne blev kastede over de sovende Mænd og fæstede med Krogene, saa de ikke kunde rede sig ud af dem, hvorledes han stak Ild paa Huset og brændte Gjæsterne inde, hvorledes Borgen sank sammen fortæret af Ilden, hvorledes han gik ind i Fenges Sovekammer, tog hans Sværd og hængte sit eget ubrugelige i dets Sted, samt hvorledes Kongen faldt for sit eget Sværd i Stifsønnens Haand. Alt dette havde en dygtig Kunstner afmalet paa hans Skjold med den ypperligste Kunstfærdighed, saaledes at Ting og Begivenheder var gjengivne paa den livagtigste Maade. Hans Ledsagere havde ogsaa, for at tage sig saa meget prægtigere ud, guldbelagte Skjolde.

Kongen af England tog imod dem med kongelig Pragt og overmaade venlig. Da de sad ved Maaltidet, spurgte han ivrig, om Fenge levede og led vel, og han fik da af sin Svigersøn at vide, at det var til ingen Nytte at forhøre sig om hans Helsen, eftersom han var bleven dræbt, og da han saa fremdeles ivrig spurgte om, hvem der var Drabsmanden, fik han at vide, at den, der meldte hans Død, ogsaa havde dræbt ham. Da Kongen hørte det, blev han maalløs af Forbavselse, thi han vidste med sig selv, at han i sin Tid havde lovet Fenge at hævne hans Død, de havde nemlig svoret at hævne hinanden. Paa den ene Side stod hans ømhed for Datteren og hans Kjærlighed til Svigersønnen, paa den anden hans Venskab for Fenge og derhos den dyre Ed, hvormed de gjensidig hellig havde forpligtet sig, og som det vilde være en Skjændsel at bryde. Omsider fik Troskaben imod hans Ed Overtaget, saa han ikke ænsede Slægtskabets Baand, men besluttede at opfylde sin hellige Pligt paa sin Svigersøns Bekostning. Men da det ogsaa ansaas for en Skjændsel at krænke Gjæstevenskabets Love, saa' han helst, at en anden udøvede Hævnen i hans Sted, saa at det, skjønt han hemmelig var Ophavsmand til Daaden, kunde tage sig ud, som om han var uskyldig. Han skjulte derfor sin Svig og sin Iver efter at komme ham til Livs under et venligt og elskværdigt Væsen, og da hans Hustru nylig var død af Sot, bad han Amlet om at paatage sig en Sendefærd for ham og bejle til en anden paa hans Vegne; han var nemlig saa glad over hans ypperlige Forstand, sagde han. Rejsen gjaldt Skotland, hvor der var en Dronning, som han var stærkt opsat paa at faa til Ægte, sagde han. Sagen var, at han vidste, at hun ikke blot af Blufærdighed ikke vilde opgive sin Jomfrustand, men ogsaa var saa grum og overmodig, at hun ligefrem bar Had til sine Bejlere og straffede hver den paa Livet, der søgte at vinde hendes Gunst, saa at der ikke var én af hendes mange Friere, der ikke havde maattet bøde med Livet for sin Bejlen.

Skjønt det var et farligt Hverv, der blev paalagt ham, vilde Amlet ikke undslaa sig for at paatage sig det, og han gav sig altsaa paa Rejsen, idet han dels stolede paa sine egne Folk, dels paa dem, Kongen af England gav ham med. Da han var kommen ind over den skotske Grænse og ikke var langt fra Dronningens Borg, gik han ind paa en Eng ved Vejen for at lade

Hestene bede lidt, og da han frydede sig over Stedets Fagerhed, og en yndig rislende Bæk gav ham Lyst til at sove, lagde han sig til Hvile efter at have stillet Folk paa Post, som skulde holde Udkig. Da Dronningen fik Nys herom, sendte hun ti unge Mænd ud for at udspejde, hvem disse fremmede var, og hvad de havde for. En af dem, som var snildere end de andre, skuffede Vagtposterne, sneg sig helt hen til Amlet og listede Skjoldet fra ham, som han havde lagt under sit Hoved, da han lagde sig til at sove, og saa forsigtig bar han sig ad, at hverken Amlet eller nogen af de mange andre sovende Mænd vaagnede derved, og saaledes kunde han ikke blot bringe sin Dronning Bud, men ogsaa sikkert Jertegn. Ogsaa Brevet, Amlet havde med, listede han med samme Behændighed op af Buddiken, han forvarede det i. Da han havde bragt Dronningen disse Ting. saa' hun nøje paa Skjoldet og fandt ud af hele Sammenhængen med de Billeder, der var malede paa det, og skjønnede, at dets Ejer, som hun snart kunde vente Besøg af, var den Mand, som med saa stor Snildhed havde hævnnet sin Faders Død. Hun læste ogsaa Brevet, hvori Kongen begjærede hende til Ægte, og da hun var led ved at gifte sig med en gammel Mand, men nok havde Lyst til en ung, slettede hun Indholdet ud og skrev et helt andet Brev fra Kongen af England til hende, saa det saa' ud. som han selv havde sat sit Navn og sit Segl under, hvad hun havde skrevet; det gik ud paa, at han bad hende gifte sig med Overbringeren, og for at Skjoldet kunde tjene til Bekræftelse paa Brevet og Brevet til Forklaring af Skjoldet, beskrev hun ogsaa i Brevet hans Bedrifter, som hun havde lært at kjende ved at se paa Skjoldet. Derpaa bød hun Spejderne bringe begge Dele tilbage og lægge dem paa deres Plads igjen for saaledes at narre Amlet paa samme Maade, som hun havde set, at han havde narret sine Rejsefæller.

Imidlertid havde Amlet opdaget, at Skjoldet var blevet listet bort under hans Hoved, og han lukkede da strax igjen øjnene og lod, som han sov, for derved at faa det tilbage, som han havde mistet, medens han virkelig sov; thi han tænkte, at da Skjelmen var kommen saa godt fra det første Skjeltsstykke, vilde han saa meget snarere komme igjen og prøve paa et nyt. Det tog han da heller ikke fejl i, og da Spejderen kom listende for at lægge Skjoldet og Brevet tilbage, hvor han havde taget dem, sprang han op, greb ham og lod ham binde. Derpaa vækkede han sine Ledsagere og begav sig op til Dronningens Borg, hilste hende fra sin Svigerfader og overrakte hende Brevet med hans Segl under. Da Hærmdrude - saaledes hed Dronningen - havde læst det, roste hun i høje Toner Amlets Snildhed og Bedrifter; Fenge havde faaet sin velfortjente Straf, sagde hun, og Amlet havde med utrolig Skarpsindighed udført en Gjerning, som man ikke noksom kunde berømme, idet han ikke blot med ubegribelig Kløgt havde udpønset en Plan til at hævne sin Faders Død og sin Moders Skjændsel, men ogsaa ved sine prisværdige Bedrifter havde taget Riget fra den, der idelig havde stræbt ham efter Livet. Derfor undrede det hende ogsaa, at en Mand af saa udmærket Forstand havde kunnet begaa en saadan Fejl med Hensyn til sit Ægteskab, at han, hvis Berømmelse næsten overgik alle andre Menneskers, havde faaet en saa simpel og uanselig Ægtefælle; thi hendes Forældre var trællebaarne, om end Lykken havde føjet det saa, at de bar kongeligt Skrud, og naar det gjaldt om at vælge sig en Hustru, burde en klog Mand ikke se efter Skjønhed, men efter ædel Byrd. Derfor burde den, der rettelig vilde søge sig en Ægtefælle, se paa Slægten og ikke lade sig daare af et smukt Ansigt, som kun er et Lökkemiddel, der tit som en falsk Sminke gjør det af med den oprindelige hvide Lød. Der var imidlertid en, som var hans Jævning i ædel

Byrd, og som han kunde faa, hun var selv nemlig baade saa rig og af saa fornem Herkomst, at hun kunde være ham en jævnbyrdig Hustru, som han hverken overgik i kongelig Magt og Myndighed eller i Henseende til berømmelige Forfædre, thi hun var Dronning og kunde, hvis hendes Kjønn ikke var i Vejen, godt gaa og gjælde for Konge, ja, hvad der var endnu vissere, den, hun værdigede at gjøre til sin Husbond, blev Konge, sammen med sin Haand skjænkede hun ham Riget; her svarede Kongespiret og Hustruen til hinanden. Heller ikke maatte det regnes for nogen ringe Gunst, at hun, som plejede at skille sig af med sine Bejlere med Sværdet, selv bød ham sin Kjærlighed. Hun bad ham derfor om at lægge Vind paa at tækkes hende og give hende sin Tro, idet han mere saa' paa ædel Byrd end paa Skjønhed. Og med de Ord faldt hun ham om Halsen.

Han blev glad over Jomfruens venlige Tale, gjorde Gjengjæld med at kysse og favne hende og sagde, at hendes Vilje var hans. Saa blev der gjort Gjæstebud, hvortil deres Venner og de skotske Stormænd blev budne, og Brylluppet blev holdt. Derefter drog han med sin Brud til England, og en stor skotsk Hær lod han følge tæt bag efter, for at han kunde betjene sig af den, i Fald man pønsede paa Forræderi imod ham. Da han var kommen hjem til England, kom Kongens Datter, som han var gift med, ham i Møde. Skjønt hun havde god Grund til at klage over, at han krænkede hende ved at føre hende sin Slegfred paa Halsen, fandt hun det dog uværdigt at lade Hadet til hende faa Overtaget over Kjærligheden til sin Husbond, sagde hun, Hun kunde heller ikke være sin Mand saa fjendsk, at hun kunde dølgge de Rænker, hun vidste man spandt imod ham, thi hun havde i sin Søn et Pant paa deres Ægteskab, og Hensynet til ham maatte paalægge hans Moder at elske sin Husbond. "Lad ham hade sin Moders Medhustru", sagde hun, "jeg vil elske hende. Ingen Gjenvordighed skal slukke min Kjærlighed til dig, ingen Avind faa Bugt med den, saa at jeg ikke aabenbarer, hvad der er udpønset til din Fortræd, og røber de Rænker, jeg har opdaget. Tag dig derfor i Agt for min Fader, efterdi du har søgt din egen Fordel paa Sendefærden og omgaaet hans ønske, som sendte dig, ved egenmægtig at tilegne dig alt Udbytte deraf". Af denne hendes Tale ser man klarlig, at Kjærligheden til hendes Husbond var stærkere i hende end Kjærligheden til hendes Fader.

Medens hun talte saaledes, kom Kongen af England og tog tilsyneladende paa det kjærligste imod sin Svigersøn og bød ham til Gjæstebud for under Skin af Velvilje at skjule den Svig, han pønsede paa. Amler, som jo nu vidste, hvad han bar i sit Skjold, lod sig ikke mærke med, at han følte sig utryk, men tog to Hundrede Ryttere med, trak en Brynje paa under Klæderne og efterkom Indbydelsen; thi han vilde hellere udsætte sig for Fare ved at tage imod Kongens forstilte Venlighed end vise den fra sig paa en Maade, han kunde have Skam af, i den Grad var det ham i alle Maader magtpaaliggende at holde paa sin Værdighed. Da han nu kom ridende ind i Porthvælvingen, der havde begge Fløjene aabne, gik Kongen løs paa ham og vilde have gjennemboret ham med sit Spyd, hvis det ikke var prellet af paa Brynjen. Nu fik han kun et let Saar og red saa tilbage til det Sted, hvor han havde paalagt de unge Skotter at vente paa ham; derpaa sendte han sin ny Hustrus Spejder, som han havde taget til Fange, op til Kongen og lod ham fortælle, hvorledes han hemmelig havde taget Brevet til Dronningen ud af Buddiken, det var forvaret i, saa at han skjød Skylden over paa Hærmdrude og fuldstændig frikjendte Amler for at have begaaet noget Forræderi. Kongen betænkte sig imidlertid ikke paa ivrig at forfølge Amler, der var flygtet, og dræbte største Delen af hans Folk, saa da Amler

Dagen efter vilde holde Slag med ham for at bjærge Livet, mistvivlede han om, at han kunde gjøre tilstrækkelig Modstand med den Styrke, han havde. For tilsyneladende at gjøre sin Hær større, end den var, tog han da sine faldne Krigeres Lig, stillede nogle af dem op med Pæle til Støtte, bandt andre fast til store Sten, satte andre op paa Heste, som om de var levende, og ordnede dem fuldt rustede, som de var, i Fylking og Slagorden, som om de var rede til at holde Slag, og der var ikke færre paa de dødes Fløj end i de levendes Skare. Det var et sælsomt Syn, da de døde stod rede til at rykke i Slag, som om de, der alt havde maattet lade Livet, atter skulde til at vove en Dyst, men dette Paafund kom sin Ophavsmand til gode; thi da Solens Straaler spillede paa Dødningerne, tog de sig ud som en vældig Hær; Gjøglebillederne af de faldne Krigere bevirkede nemlig, at det saa' ud, som om Hæren var lige saa mandstærk som før, saa at man maatte tro, at det Nederlag, den havde lidt, ikke i mindste Maade havde mindsket den. Da Englænderne saa' det, flyede de, inden Kampen var begyndt, og saaledes blev de overvundne af de døde, som de havde overvundet, da de var i Live, og jeg ved ikke, om man skal sige, at denne Sejr mest skyldtes Lykken eller Forstanden. Kongen, som var noget senere til at give sig paa Flugt, blev dræbt af de fremstormende Danske. Efter at have vundet denne Seje og gjort et stort Krigsbytte og hærjet i England drog Amlet til Danmark med sine to hustruer.

Imidlertid var Rørik død, og Viglet, som havde taget ved Riget, pinte og plagede med stor Frækhed Amlets Moder paa alle Maader og berøvede hende al kongelig Magt og Myndighed, idet han besværede sig over, at hendes Søn ved at bemægtige sig Herredømmet i Jylland havde krænket Lejrekongens Ret, eftersom det tilkom ham at give og fratage, hvem han vilde, saadan Værdighed. Dette tog Amlet med saa stor Selvbeherskelse, at han endogsaa skjænkede Viglet det bedste af det Bytte, hans Sejr havde indbragt ham, og saaledes gjengældte hans Bagvaskelse med Velgjerninger. Men da han siden fandt Lejlighed til at hævne sig, paaførte han ham Krig og overvandt ham og blev saaledes fra en hemmelig til en aabenbar Fjende. Fjaler, der var Hovedsmand i Skaane, drev han i Landflygtighed, det hedder sig, at han skal være flyet til et Sted, der hed Undensaker, men som ingen nu om Stunder kjender. Da Viglet, som havde samlet friske Kræfter i Skaane og Sjælland, derpaa ved Sendemænd lod ham æske til Kamp, skjønnede han med sin vidunderlige Kløgt, at han var stedt imellem to vanskelige Kaar, af hvilke det ene vilde bringe ham Skjændsel, det andet Fare, thi han vidste, at i Fald han tog imod Udfordringen, gik det paa Livet løs, og at hvis han afslog den, var hans Kriegerære beskæmmet, men da han, der stadig havde Dyden for øje, overvejede Sagen, fik dog Ærekjærheden Overtaget, og hans store Attraa efter at vinde Hæder fik Bugt med Frygten for at lide et Nederlag, at han ikke ved frygtagtig Sky for Døden skulde sætte den sikre Ærens Glans, han havde vundet, over Styr. Han skjønnede ogsaa, at der næsten er lige saa stor Forskjel paa et uhæderligt Liv og en herlig Død som paa Ære og Skjændsel. Men Hærmdrude elskede han saa højt, at han nærede større Bekymring for hendes tilstundende Enkestand end for sin egen Død og gjorde sig al Umag for at finde et nyt Giftermaal til hende, inden han drog i Krig, hvorfor Hærmdrude erklærede, at hun havde Mands Mod og Hjærte og højt og helligt lovede, at hun ikke engang vilde skilles fra ham i Kampens Hede; det var en ussel kvinde, sagde hun, der var bange for at følge sin Husbond i Døden. Dette sjældne Løfte holdt hun dog kun daarligt, thi da Amlet i Jylland var falden i

Slaget ved Viglet, overgav hun sig til ham og lod ham tage hende i Favn. Saaledes gjør Lykkens Ustadighed det af med alle Kvindeløfter, Tidernes Omskiftelse gjør dem til intet, og tilfældige Omstændigheder svækker Kvindens Troskab, der altid staar paa svage Fødder. Ligesom hun er hurtig til at love, er hun sen til at holde sine Løfter. Hun lader sig lokke og hilde af sine Lyster, og glemmende det forbigangne giver hun sig stadig med aandeløs Begjærlighed til hovedkulds med Griskhed at hige efter noget nyt.

Saalunde omkom Amlet, som, hvis Lykken havde været ham lige saa huld, som Naturen havde været gavmild imod ham, vilde være bleven Guderne lig i straalende Glans og ved sine herlige Egenskaber have overgaaet Herkules i Bedrifter. Hans Grav vises i Jylland paa en Mark, som bærer hans Navn. Viglet døde af Sot efter i Fred og Ro at have staaet for Styret i mange Aar.

Vermund og Uffe

Efter Viglet fulgte hans Søn Vermund. Han levede i lange Tider i den største Tryghed, medens Landet nød en langvarig lykkelig Freds Velsignelser. I sin Ungdom fik han ingen Børn, men paa hans gamle Dage, da han havde levet saa mange Aar uden Afkom, var Lykken ham saa god at skjænke ham en Søn, der blev kaldt Uffe. Han overgik alle sine Jævnaldrende i Størrelse og Førlighed, men gik i sin tidlige Ungdom for at være saa sløv og taabelig, at han syntes helt uskikket til at tage Vare baade paa sine egne og Landets Sager; han plejede nemlig i sin Opvæxt hverken at lege eller paa anden Maade more sig og var saa ligegyldig for alt, hvad der ellers fornøjer Menneskenes Børn, at han aldrig lukkede Munden op, og at man aldrig saa' et Smil paa hans Læber. Men var han anset for dorsk i Ungdommens Dage, fik han siden den Foragt, man nærede for ham, til at slaa om til Berømmelse, og lige saa stort et Drog han havde været, lige saa lysende et Forbillede blev han i Henseende til Klogskab og Tapperhed. I Betragtning af hans Dvaskhed lod hans Fader ham ægte en Datter af Frovin, Jarlen i Slesvig, fordi Svogerskabet med denne udmærkede Mand kunde blive ham til den største Nytte, naar han en Gang skulde staa for Styret. Frovin havde ogsaa to unge Sønner med de herligste Anlæg, Kette og Vig, hvis ypperlige Egenskaber Vermund gjorde Regning paa ikke mindre end Faderens skulde komme hans Søn til gode i Fremtiden.

Paa den Tid herskede i Sverige en Konge ved Navn Adils, en navnkundig og tapper Mand. Efter at han haardt havde hjemsøgt sine Naboer vidt og bredt med Krig, lagde han sig med største Iver efter adskillige nye Ting for ikke ved Ro og Lediggang at sætte den Berømmelse til, han havde vundet ved sin Tapperhed. Saaledes havde han blandt andet for Skik hver Dag at gaa alene ud iført sin prægtige Rustning, dels fordi han paa Krigsvæsenets Omraade ikke kjendte noget herligere end stadig at omgaas med Vaaben, dels for at vinde yderligere Berømmelse ved den Idræt. Det var for Resten lige saa meget Selvtillid som Ærgjerrighed, der drev ham dertil, thi han mente, at der ikke var den Ting i Verden, som var saa grum, at han havde nødig at være bange for, at den skulde knække hans Mod, i Fald han mødte den.

Adils satte med sin Hær over til Danmark og stævnedes Frovind til Slag i Slesvig, og da der var faldet mange paa begge Sider, hændte det, at de to Høvdinger tørnede sammen, og Slaget blev da fortsat som en Tvekamp, idet de ved Siden af det Udfald, Kampen i sin Helhed fik, ogsaa vilde afgjøre Sagen ved en Tvekamp, thi de var begge lige ivrige efter at faa det afgjort paa denne Maade, for at de kunde vise, hvad de duede til ved egne Kræfter uden deres Folks Hjælp. Enden blev, at Adils, efter at de havde givet hinanden mange Hug, sejrede og fældede Frovind, hvorpaa han splittede og tilintetgjorde Danskernes Skarer og saaledes til sin særlige Sejr over Frovind føjede en almindelig Sejr over hans Hær. Derpaa drog han tilbage til Sverige, hvor han ikke blot lod Frovinds Død afmale blandt sine øvrige tapre Bedrifter, men ogsaa fik for Skik at prale af den, saa han ved sit Ordgyderi satte den Hæder til, han havde vundet ved denne Bedrift, thi det tager sig stundom nok saa smukt ud beskedent at tie om sin Tapperhed som at bralle op om den.

Vermund tildelte Frovinds Sønner den samme Værdighed, som deres Fader havde haft, og viste saaledes sin for Fædrelandet faldne Vens Børn sin Gunst, som billigt var. Dette bevægede Adils til atter at paaføre Danmark Krig. Han kom derfor igjen, dreven af den Selvtillid, den forrige Dyst havde givet ham, og det var ikke nogen lille Hær, han havde med, men hele Sveriges kampføre Styrke, som om han vilde bemægtige sig hele Danmarks Rige. Dette lod Frovinds Søn Kette sin Høvidsmand Folke melde Vermund, som den Gang opholdt sig paa Jellinggaard. Folke traf Kongen ved Maaltidet sammen med hans Venner og forrettede strax sit Ærind og opmuntrede dem ved at sige, at nu var den Krig for Haanden, som de saa længe havde attraaet, nu kom den af sig selv Vermunds ønske i Møde, eftersom der nu bød sig en Lejlighed til at slaa Fjenden, og han havde det i sin Magt, i Fald han ønskede det, at vinde en fuldkommen Sejr. Det var derfor en stor og uventet Lykkens Gunst, Kongen længe havde sukket efter, der skjænkedes ham ved det, som nu var sket. Adils var nemlig kommen med en utallig Hob Svenskere, som om han paa Forhaand var ganske vis paa Sejr, og da der ingen Tvivl kunde være om, at Fjenden vilde foretrække at dø fremfor at fly, tilbød der sig ved denne Krig en gunstig Lejlighed til at hævne det Nederlag, de nylig havde lidt.

Vermund sagde, at han havde røgtet sit Hverv som Sendemand som en flink og kjæk Mand, og bød ham slaa sig ned lidt og kvæge sig ved et Maaltid Mad, eftersom det ikke var godt at rejse fastende. Da han svarede, at han ikke havde Stunder til at spise, sagde Kongen, at han i alt Fald skulde slukke sin Tørst, og da han havde gjort det, bød Kongen ham beholde Guldbægeret, han havde drukket af, thi naar man er træt og varm af at gaa er det nemmere at drikke af et Bæger end af den hule Haand, og det smager ogsaa bedre, end naar man maa hjælpe sig med Haanden. Den unge Mand blev glad baade over den anselige Gave og over de venlige Ord, der fulgte med, og aflagde det Løfte, at før vilde han drikke lige saa stort et Maal af sit eget Blod, end Kongen skulde se ham vende Ryg i Slaget. Vermund sagde, at saa kjækt et Løfte var fuldt Vederlag, og havde endnu mere Glæde af at have givet ham Gaven end Folke af at have faaet den. Han fik da ogsaa Syn for Sagn, at han ikke havde haft mere af Munden, end han stod ved i Slaget; thi da det var i Gang, og de forskjellige Skarer stormede løs paa hverandre, hændte det, at Folke og Adils tørnede sammen og en stakket Stund kæmpede med hinanden. Det gik Svenskerne ilde, og de gav sig paa Flugt ligesom deres Høvding. Adils blev nemlig ogsaa saaret og flyede til sine Skibe. Da Folke nu mødig og tørstig

af sine Saar og det Arbejde, han havde haft, og ikke mindre tørstig af Heden end af Anstrængelsen havde opgivet at forfølge Fjenden, samlede han sit eget Blod op i sin Hjælm og drak det for at læske sig, og saalunde ydede han rigeligt Vederlag for Bægeret, han havde faaet af Kongen. Da Vermund hændelsesvis kom til og saa' det, roste han ham i høje Toner, fordi han havde holdt sit Løfte. Folke svarede, at store Løfter burde man altid holde, og ved disse Ord priste han jo selv sin Daad lige saa højt som Vermund.

Da Danskerne nu, som det plejer at gaa efter et Slag, havde afført sig deres Rustninger, og medens de hvilede sig, talte om forskellige Ting, sagde den slesvigske Jarl Kette, at det højlig undrede ham, at Adils havde set sit Snit til at slippe bort, da der dog var saa mange Ting, der hindrede ham deri, saa meget mere, som han havde været første Mand i Slaget og den sidste til at fly og derhos var den af alle Fjenderne, som det laa Danskerne mest paa Sinde at faa fældet. Hertil svarede Vermund, at han maatte vide, at der i enhver Krigshær er fire Slags Krigere. Den første er dem, der holder til Raade med deres Tapperhed, slaar drabelig løs paa dem, der staar dem imod, men undser sig ved at forfølge de flygtende; det er nemlig Folk, som ved lang Tids øvelse i Krigsvæsenet har erhvervet sig sikkert Ry for Tapperhed og som ikke sætter deres Ære i de overvundnes Flugt, men i at overvinde dem, det gjælder om at overvinde. Saa er der en anden Slags Krigere, som stoler paa deres Mod og Legemsstyrke, men ikke kjender det ringeste til Barmhjærtighed, de hugger med lige saa grumt Raseri løs paa Fjendens Ryg som paa hans Bryst; det er nemlig Folk, som henrevne af ungdommelig Hidsighed higer efter at indvi deres Krigerbane ved Heltebedrifter, Folk, som baade deres Ungdom og deres Ærgjerrighed sætter i Fyr og Flamme, og som med lige stor Sorgløshed giver sig i Kast med, hvad der er ret, og hvad der er uret. Den tredje Slags er dem, som staar og trykker sig midt imellem Angst og Skam, som Angsten hindrer i at gaa frem, og som for Skams Skyld ikke tør gaa tilbage; det er Folk af fornem Herkomst, men det er ogsaa det eneste, de udmærker sig ved, de tæller med i Fylkingen, men styrker den ikke og gjør ikke Fjenden mere Fortræd med deres Vaaben end med deres Skygger, saa de er kun med i Flokken for et Syns Skyld; da de med Tiden skal arve store Midler og mere udmærker sig ved deres Herkomst end ved Mod, gjør deres forventede Velstand dem opsatte paa at bjærge Livet, og det driver dem til at blive fejge i Steden for at lægge sig efter, hvad stort og ædelt er. Saa er der endelig nogle, der blot giver sig Udseende af at slaas, men som i Virkeligheden ikke gjør det, de holder sig i de bageste Rækker og er de første til Flugt og de sidste til Kamp; de sikre Tegn paa Frygt røber deres Ynkelihood, de søger stadig med Flid at slippe bort fra det hele og slæber sig frygtsomt og sendrægtig af Sted efter de kæmpende. Dette maa man anse for Grunden til, at Kongen kunde redde sig ved at fly, thi han blev ikke forfulgt af den første Slags Krigere, der ikke lægger an paa at hindre de overvundne i at fly, men blot paa at sikre Sejren og derfor slutter sig tæt sammen i Fylkingerne for at danne et tilstrækkeligt Værn om den nyvundne Sejr, saa at den kan blive fuldstændig afgørende. Den anden Slags Krigere, der er opsatte paa at hugge ned for Fode alt, hvad der kommer paa deres Vej, har ladet Adils slippe uskadt, ikke af Mangel paa Mod, men paa Lejlighed, det har ikke skortet dem paa Dristighed til at gjøre ham den Fortræd, de kunde, men de har ikke set deres Snit dertil. Den tredje Slags Folk, som, medens Slaget staar paa, tripper forskrækkede omkring og hindrer deres egne Stalbrødres Fremgang, har, selv om de har haft Lejlighed til at gjøre Kongen

Fortræd, ikke haft Mod til at prøve derpaa. Saalunde gjorde Vermund Ende paa Kettes Forundring og sagde, at det virkelig var af de Grunde, han havde anført, at Adils havde bjærget sig.

Adils flyede nu hjem til Sverige, hvor han gjorde umaadeligt Væsen af, at han havde dræbt Frovin, og uafslædig brovtede af denne Bedrift, ikke fordi han tog sig det Nederlag let, som han havde lidt, men for ved at tale om sin tidligere Sejr at bøde paa den Sorg, hans Flugt i det sidste Slag voldte ham. Herover blev Kette og Vig, som rimeligt var, opbragte, og de tilsvor da hinanden, at de vilde hævne deres Fader, men da de mente, at de ikke kunde gjøre det ved ligefrem at paaføre Adils Krig, iførte de sig en lettere Rustning, drog alene til Sverige og gik ind i en Skov, hvor de af Rygtet havde hørt, at Kongen plejede at færdes uden Ledsagere, og der gjemte de deres Vaaben. Da de nu under Foregivende af, at de var Rømningsmænd, havde talt en stakket Stund med Adils, og han spurgte dem, hvor de havde hjemme, svarede de, at de var fra Slesvig, og at de var dragne hjemmefra for et Drabs Skyld. Kongen troede, at det Drab, de talte om, var et, de havde begaaet, og anede ikke, at det var et, de havde svoret at begaa; de var nemlig opsatte paa at føre ham bag Lyset med dette træske Svar, da han frittede dem, saa at de sandfærdige Ord, de sagde, bragte ham i Vilderede og gav ham et falsk Indtryk ved, at Sandheden skjultes under det, de fortav; thi i gamle Dage holdt fornemme Folk det for det værste, de kunde gjøre, at lyve. Saa sagde Adils, at han gad vide hvem Danskerne holdt for var Frovins Banemand, hvortil Kette svarede, at man ikke tilfulde vidste, hvem Æren for denne store Bedrift maatte tilskrives, saa meget mere som det var vitterligt for alle, at han faldt i Slaget. Det var ingen Nytte til, sagde saa Adils, at tilskrive andre Frovins Drab, thi han havde selv fældet ham i Tvekamp. Derpaa spurgte han, om Frovin havde efterladt sig Afkom, og da Kette svarede, at der var to Sønner efter ham, sagde han, at han havde stor Lyst til at vide, hvor gamle og hvor store de var. Kette sagde da, at de paa det nærmeste var af deres Størrelse og Førlighed og ogsaa lige gamle med dem. "Hvis de havde deres Faders Mod og Manddom", sagde Adils, "maatte jeg belave mig paa en haard Dyst". Derpaa spurgte han, om de tit talte om deres Faders død, hvortil Kette svarede, at det jo ingen Nytte var til at tale om, hvad der ikke kunde ændres, og at blive ved at besvære sig over en Ulykke, der ikke kunde raades Bod paa, med hvilke Ord han gav til Kjende, at man ikke bør foregribe sin Hævn med Trusler.

Da de saa', at Kongen hver Dag gik ene ud for at øve sine Kræfter, tog Brødrene deres Vaaben og fulgte efter ham. Da Adils saa' dem, blev han staaende, fordi det tyktes ham uhæderligt at fly for dem, naar de trængte ind paa ham. Da de nu sagde, at de kom for at hævne Frovin, som han havde dræbt, saa meget mere som han saa hovmodig brovtede af, at han havde været ene om det, sagde Adils, at de skulde tage sig i Agt for, at de ikke for at søge Hævn med taabelig Dumdristighed indlod sig paa en Kamp, som deres Kræfter ikke forslog til, og at de ikke i deres Iver efter at fælde en anden selv kom til at bide i Græsset og af overilet Begjærlighed efter Hæder forspildte de herlige Gaver, Naturen havde skjænket dem. De burde derfor skaane deres haabefulde Ungdom og ikke letsindig styrte sig i Døden. De burde tillade ham at give Mandebod for deres Faders Drab og anse det for en stor Ære at faa Ord for at have tvunget en Høvding som ham til at give Bod og saa at sige at have skræmmet ham dertil; for Resten sagde han ikke dette, fordi han var bange, men fordi han ynkedes over deres

Ungdom. Hertil svarede Kette, at det ingen Nytte var til, at han spildte Tiden med al den Snak og søgte at dæmpe deres Attraa efter saa retfærdig en Hævn ved at love dem Penge; han bød ham gaa frem og kæmpe med ham paa Tomandshaand, i Fald han duede til noget; thi han vilde selv stole paa sine Kræfter og ikke have Hjælp af sin Broder, for ikke at faa det Vanry paa sig, at Kampen var ulige. Som det jo nemlig er ubilligt, at to kæmper mod én, holdt de gamle det for en Skjændsel, og en Sejr, der blev vunden paa den Maade, fik man ingen Ros for, den ansaas snarere for at bringe Vanære end Hæder; thi at to overvandt én, holdtes for en let Sag og en stor Skam. Adils var imidlertid saa overmodig, at han opfordrede dem begge til at gaa imod ham paa én Gang; da han ikke kunde faa dem til at opgive deres Lyst til at slaas, sagde han, vilde han mage det saa for dem, at de kunde slaas nogenlunde trygt. Kette afviste dog bestemt denne Skaansomhed og sagde, at han hellere vilde dø end tage imod den, fordi han mente, at den Maade at slaas paa, som Adils tilbød, vilde blive regnet ham til Last. Da han nu hidsig angreb Adils, vilde denne føre Kampen lemfældig og hug blot ganske lempelig med Sværdet paa hans Skjold og tænkte mere paa blot at bjærge sig end paa at forsvare sig, saa det havde Fynd og Klem. Da dette havde varet en stakket Stund, opfordrede han ham igjen til at tage Broderen til Hjælp og sagde, at han ikke havde nødig at skamme sig ved at søge Bistand hos en anden, han saa' jo, at han ikke var Mand for ene at fuldføre sit Forsæt. Da Kette stadig sagde Nej, sagde Adils, at saa vilde han ikke skaane ham længere, og det var ikke tomme Trusler, thi nu angreb han ham af al Magt. Kette tog imidlertid imod ham med saa vældigt et Hug, at hans Hjælm kløvedes, og han fik et Saar i Hovedet. Opbragt herover - thi Blodet strømmede ud af Issen paa ham - gav han Kette det ene vældige Hug efter det andet, saa han sank i Knæ. Dette kunde Vig, som tænkte mere paa sin Kjærlighed til Broderen end paa Skik og Vedtægt, ikke holde ud at se paa, han satte sin Skamfølelse til Side for Hensynet til Broderen og anfaldt Adils, idet han foretrak at skjærme Broderen i hans Afmagt for at staa ledig og se til, hvilket han imidlertid havde mere Skam end Ære af, idet han ved at komme Broderen til Undsætning overtraadte Lovene for Tvekamp og derfor mere var ham til Nytte end til Ære med sin Hjælp, da han paa den ene Side gav efter for sin Kjærlighed til Broderen, paa den anden Side paadrog sig Vanære. Saaledes fik de med større Hast end Hæder Bugt med Adils, og for at gjøre det almindelig bekjendt, huggede de Hovedet af ham, hængte Liget over en Hest og førte det ud af Skoven til den nærmeste Landsby, hvor de overgav det til Byfolkene og sagde, at det var Frovins Sønner, der havde hævnnet deres Faders Død paa Svenskekongen. Da de kom hjem til Danmark og meldte denne Sejr, tog Vermund imod dem med stor Ære, idet han mente, at det var en saare nyttig Gjerning, de havde gjort, og mere saa' paa den Ære, det var at have fældet en saadan fjende, end paa det Vanry, de havde paadraget sig, og ikke holdt det for en Skam, at de havde dræbt Voldsmanden; men det blev et Mundheld udenlands, at Adils' Bane brød gammel Kæmpevane.

Da Vermund af Ælde mistede Synet, sendte Sachserkongen, som mente, at Danmark nu var hovedløst, Bud til ham, at han skulde overlade ham Styrelsen af Riget, som han nu paa Grund af sin Alder ikke var tjenlig til at styre, for at hans alt for langvarige Herskesyge ikke skulde gjøre det baade lov- og værgeløst. Hvorledes skulde den vel kunne regnes for Konge, hvis Aand var omtaaget af Alderdom, og hvis Syn i lige saa høj Grad var formørket af Blindhed. I

Fald han vægrede sig og havde en Søn, der turde gå i Tvekamp med hans, skulde han gaa ind paa, at den, der gik af med Sejren, fik Riget, men hvis han afviste begge disse Forslag skulde han faa at mærke, at han ikke vilde lade det blive ved Formaninger, men sætte sin Vilje igjennem med Vaaben, saa at han tvungen skulde komme til at give ham, hvad han ikke vilde give ham frivillig. Da Vermund hørte dette, sukkede han dybt og svarede, at det var en stor Skam at smæde ham for hans Alderdom, da han ikke havde paadraget sig den Ulykke at blive gammel ved i sin Ungdom fejgt at sky Kamp, og ikke mindre utilbørligt var det at laste ham for hans Blindhed, eftersom den Lyde for det meste følger med Alderdommen, det var en Ulykke, man snarere burde ynke end haane ham for. Med større Ret kunde man lægge Sachserkongen til Last, at han ikke, hvad der havde sømmet sig bedre, hellere afventede en gammel Mands Død end krævede Riget af ham, eftersom det var bedre at blive en død Mands Efterfølger end at plyndre ham, medens han var i Live. Men for at han ikke skulde faa Ord for som en gal Mand at afstaa sin gamle Friheds Herlighed til en fremmed Magt, vilde han selv tage imod Udfordringen. Hertil svarede Sendemændene, at de vidste, at deres Konge vilde holde det for en Tort at kæmpe med en blind Mand, eftersom en saa latterlig Kamp snarere vilde blive anset for en Skam end for en Hæder; det sømmede sig bedre, at begge Kongers Ætlinger afgjorde Sagen. Da Danskerne ved at høre dette blev ganske maalløse og i deres Bestyrtelse ikke vidste, hvad de i en Hast skulde svare, traadte Uffe, der tilfældigvis var til Stede, frem og bad, som om han efter at have været stum pludselig havde faaet Mæle, sin Fader om Lov til at give Svar paa Tiltale. Da Vermund nu spurgte, hvem det var, der havde bedt om Lov til at tale, og hans Hirdmænd svarede, at det var Uffe, sagde han, at det var nok, at fremmede i deres Hovmod drev Spot med hans Ulykke, hans egne burde ikke saaledes haane ham; men Hirdmændene blev ved at forsikre, at det virkelig var Uffe, og Kongen sagde da, at hvem han saa end var, skulde det staa ham frit for at sige, hvad han havde paa Sinde. Uffe sagde da til Sachserne, at det tjente til intet, at deres Konge krævede Riget, thi det havde saavel sin egen Konge som tapre Mænds Vaaben og Snille til Værn. Desuden havde Kongen ogsaa en Søn, der var Arving til Riget, og han vilde lade dem vide, at han ikke blot vilde kæmpe med deres Konges Søn alene, men samtidig med en hvilken som helst af deres gjæveste Landsmænd, han vilde tage med. Da Sendemændene hørte det, gav de sig til at le, idet de holdt hans Ord for tom Pral. Stedet og Tiden for Kampen blev dog ufortøvet fastsat, men alle de, der var til Stede, undrede sig højlig over, at Uffe saa uventet havde talt og udæsket Sendemændene, og vidste ikke, hvad de mest skulde undres over, at han havde talt, eller at han havde talt saa frejdig.

Da Sendemændene var dragne bort, roste Vermund den, der havde svaret dem, fordi han havde lagt saa stor Tillid til sit Mod for Dagen, at han havde udæsket ikke én, men to, og sagde, at han hellere vilde afstaa Riget til ham, hvem han saa var, end til en overmodig Fjende, men da alle vidnede, at det virkelig var hans Søn, der med ophøjet Selvtillid havde givet et stolt Svar paa Sendemændenes hovmodige Tiltale, bød han ham komme nærmere, for at han ved at føle paa ham med Hænderne kunde overtyde sig om, hvad han ikke kunde se med sine øjne. Efter at han omhyggelig havde befølt ham og af Lemmernes Størrelse og Former havde skjønnet, at det var hans Søn, begyndte han at fæste Lid til, hvad de sagde, og spurgte ham, hvorfor han med største Flid havde skjult sin herlige Stemme og i hele sin

Levetid givet sig ud for maalløs og afholdt sig fra alt Samkvem, hvortil der kræves Tale, saa at man maatte tro, at han fuldstændig manglede Mæle og var stum fra Fødselen af. Hertil svarede Uffe, at det hidtil havde været ham nok, at hans Fader førte Ordet, og at han ikke havde haft nødig at bruge sit Mæle før nu, da han mærkede, at hans Landsmænds Sindighed blev bragt i Knibe af fremmedes Mundkaadhed. Da Kongen fremdeles spurgte, hvorfor han havde udæsket to i Steden for én, svarede han, at han havde foretrukket den Kampmaade for ved en enkelt Mands Daad at udslette den Tort, det var for Danskerne, at der havde været to om at fælde Adils, og for ved en ny Prøve paa Tapperhed at aftvætte den gamle Skamplet; saaledes burde den Skjændselsdaad bringes i Glemme ved en ny Hæder. Vermund sagde, at det var vel betænkt alt sammen, og bød ham øve sig i Vaabenbrug, som han havde lagt sig alt for lidt efter. Da der nu blev bragt Vaaben, viste det sig, at han var for før til at kunne bruge andres Brynjer, de var alle for snævre til hans brede Bryst, saa han sprængte Ringene, og der var ikke én at finde, som passede ham. Til sidst, da han ved sit Legemes voldsomme Bevægelser ogsaa sprængte sin Faders Brynje, bød Vermund, at den skulde skæres op i venstre Side og spændes sammen, det gjorde ikke saa meget, sagde han, at den gabede i den Side, hvor Skjoldet dækkede ham. Han bød ham nu med største Omhu vælge sig et Sværd, som han trygt kunde bruge. Der blev bragt adskillige, men saa snart Uffe tog om Fæstet og prøvede dem, brast de alle, der var ikke ét iblandt dem, som var saa stærkt, at det ikke sprang i Stumper og Stykker, første Gang han svang det. Kongen havde imidlertid et Sværd, som hed Skrep og var saa ualmindelig hvast, at det med ét Hug kløvede, hvad det skulde være; der var ikke den Ting, som var saa haard, at den kunde staa sig for dets Egg. Men da Vermund mistvivlede om, at hans Søn vilde blive til noget, havde han gravet det dybt ned i Jorden for ikke at efterlade det til andre, eftersom han ikke undte nogen anden det. Da de nu spurgte ham, om han ikke havde et Sværd, der passede til Uffes Kræfter, sagde han, at han havde et, som passede, hvis han blot kunde finde det Sted, hvor han i sin Tid havde gravet det ned. Han bød dem føre ham ud paa Marken, og ved hele Vejen at spørge sig for hos dem, der ledede ham, fik han omsider Kjending paa Stedet, lod Sværdet grave op og gav sin Søn det. Da Uffe saa', hvor medtaget det var af Rust ved at have ligget saa længe i Jorden, tvivlede han om, at det duede, og spurgte, om han ikke skulde prøve det ligesom de andre; det var altid bedst at prøve et Sværd, før man skulde bruge det, sagde han, men Vermund svarede, at hvis det ogsaa sprang i Stykker, naar han svang det, var der intet, der var stærkt nok til hans Kræfter, saa det var bedst at lade være, da man ikke kunde vide, hvorledes det vilde gaa.

Da den aftalte Tid kom, begav de sig til Kamppladsen. Det var en Holm i Floden Ejderen, som man kun til Skibs kunde komme over paa. Uffe begav sig ene derover, Sachserkongens Søn havde en vældig Kæmpe med; paa begge Flodens Bredder var der fuldt af Mennesker, som var ivrig opsatte paa at se, hvad der skulde gaa for sig. Medens nu alle stod og stirrede over paa Holmen, satte Vermund sig ud paa Broens yderste Ende; det var nemlig hans Agt at kaste sig i Floden, hvis det føjede sig saa, at Uffe blev overvunden; thi han vilde hellere følge ham i Døden end opleve den Sorg at se sit Land gaa til Grunde. Begge de unge Sachsere angreb nu Uffe, men da han ikke stolede paa sit Sværd, bødede han blot for Huggene med Skjoldet og besluttede taalmodig at føle sig frem for at komme paa det rene med, hvem af dem han

især burde tage sig i Agt for, for at han i alt Fald kunde gjøre det af med ham med ét hug. Vermund, som troede, at den Taalmodighed, hvormed han tog imod deres Hug, kom af Svaghed, rykkede lidt efter lidt længere ud paa Broens skraa Kant for, i Fald Sønnen fik sin Bane, at søge Døden ved at styrte sig ud, men Lykken holdt sin Haand over den gamle Mand, der elskede sin Søn saa højt. Uffe opfordrede nemlig Kongesønnen til at angribe ham med større Iver og øve en udmærket tapper Bedrift, der svarede til hans høje Herkomst, for at ikke hans Stalbroder, der var af ringe Byrd, skulde faa Ord for at overgaa ham i Tapperhed, og dernæst bad han Kæmpen, for at prøve hans Mod, om kjækt at følge sin Herre efter og formanede ham til ved herlig Vaabendaad at vise sig verdig til den Tillid, Kongesønnen havde vist ham ved at vælge ham alene frem for alle andre til Stalbroder i Kampen. Kæmpen kunde for Skams Skyld ikke andet end efterkomme Opfordringen og rykkede ham nærmere paa Livet, hvorpaa Uffe hug ham tværs over med sit første Hug. Da Vermund hørte det, kom der Liv i ham, det kunde han høre var hans Søns Sværd, sagde han, og spurgte, hvor paa Lav det drabelige Hug havde ramt, hvortil hans Hirdmand svarede, at Uffe ikke havde ramt noget enkelt Sted, men hugget hele Karlen lige tværs over, og saa rykkede Vermund bort fra Kanten og satte sig længere ind paa Broen, thi nu var han lige saa opsat paa at leve, som han før havde været paa at dø. Nu opfordrede Uffe, som nok gad gjøre det af med den anden fjende paa samme Maade som med den første, med kraftige Ord Kongesønnen til at hævne sin Stalbroder, der var gaaet i Døden for ham, ved at fælde hans Banemand som et Sonoffer for hans Drab. Da han nu blev nødt til at efterkomme hans Opfordring og rykkede nærmere, udsøgte Uffe sig omhyggelig et Sted, hvor han vilde føre sit Hug, og da han var bange for, at Sværdeggen var for spinkel i Forhold til hans Kræfter, vendte han den anden Side til og hug ham midt over. Da Vermund hørte det, sagde han, at nu hørte han for anden Gang Lyden af Skrep, og da det blev sagt ham, at nu havde hans Søn fældet begge Fjenderne, brast han i Graad af overstrømmende Glæde og udgjød saaledes i Fryd de Taarer, Sorgen ikke havde kunnet afpresse ham. Medens Sachserne opfyldte af Sorg og Skam under bitre Klager holdt deres Kæmpers Ligfærd, modtog Danskerne Uffe med Jubel. Saaledes blev Skammen over Adils' Død udslettet ved Sachsernes Beskæmmelse.

Da Sachsenland saaledes var kommet under Danmark, kom Uffe, som man havde troet ikke engang var Mand for tilbørlig at herske over ét Land, til at staa for Styret i begge Riger efter sin Fader. Adskillige kalde ham Olaf, og paa Grund af sin Sagtmodighed fik han Tilnavnet den Spage. Hans senere Bedrifter er ved Forfædrenes Forsømmelighed ikke bleven tilbørlig optegnede, men det maa antages, at de er bleven ypperligere og ypperligere, efter at han havde gjort saa berømmelig en Begyndelse. I Anledning af den korte Omtale af hans Bedrifter vil jeg gjøre opmærksom paa, at vort Lands Fattigdom paa Skribenter har unddraget vore berømmelige Mænd meget af den Hæder og Ihukommelse, de havde Krav paa. Havde Lykken føjet det saa, at Latinen allerede i gamle Dage havde været i Brug i vort Land, vilde vi nu have haft utallige Bøger om danske Mænds Bedrifter at læse i.

Dan II og Huglet

Uffe blev efterfulgt af sin Søn Dan, som efter at have ført Krige i fremmede Lande og ved talrige Sejre udvidet sit Herredømme fordunklede den Hæderens Glans, han havde opnaaet, ved hæslig Hoffærdighed og vanslægtede saaledes fra sin berømmelige Faders ædle Sind, at ligesom denne udmærkede sig frem for andre ved sin Sagtmodighed, foragtede han alle andre, opblæst af Hovmod og Indbildskhed. Han satte ogsaa de Skatte, han havde arvet efter sin Fader, saavel som dem, han selv havde gjort til Bytte i fremmede Lande, skammelig over Styr, idet han bortødslede de Midler, han burde have brugt til at vedligeholde sin Krones Glans med. Saaledes kan Børn undertiden vanslægte fra deres Forfædre og blive ligesom Skiftinger. Efter ham kom Huglet, der i et Søslag skal have fældet to svenske Voldsmænd, Hømod og Høgrim.

Frode II

Efter Huglet fulgte Frode kaldet den Stærke, hvilket Tilnavn han svarede til baade i Henseende til Legeme og Sjæl. Efter i Krig at have fældet ti norske Jarler begav han sig til den ø, der siden fik Navn efter ham, for til sidst at angribe selve Kongen af Norge, som hed Froger og udmærkede sig ved to Ting, idet han var ikke mindre navnkundig for Tapperhed end for Rigdom; han bragte sit Rige i stor Anseelse ved ridderlige øvelser og var lige saa fremragende ved Legemsidrætter som i Henseende til Værdighed. Han var, efter hvad nogle siger, en Søn af Odin, og da han bad de udødelige Guder om at skjænke ham en Gunst, lovede de ham, at han kun skulde kunne overvindes af den, der, medens Kampen stod paa, kunde tage Støvet under hans Fødder op med sin Haand. Da Frode hørte, at Guderne havde begavet ham med saadan Styrke, udæskede han ham til Tvekamp for at prøve, hvad List formaaede over for denne Gudernes Gave. Han lod nemlig til at begynde med, som om han ikke forstod sig paa Krigsvæsen, og bad ham, som han vidste ved øvelse og Erfaring var dreven deri, om at undervise ham. Froger glædede sig over, at hans Fjende ikke blot anerkjendte ham som sin Mester, men endogsaa bad ham om Vejledning, og sagde, at det var forstandigt af ham som et ungt Menneske at ty til en gammel Mands Erfaring, thi hans Ansigt, der var helt frit for Skrammer og Ar, viste noksom, at han ikke var synderlig forfaren i den Slags Ting. Han afridsede derpaa, for at begynde Undervisningen med at bestemme Pladserne, de skulde indtage, paa Jorden lige over for hinanden to Firkanter, en Alen paa hver Led, og da han havde gjort det, tog hver af dem Plads i sin. Saa bad Frode ham, om han ikke vilde bytte Vaaben og Plads med ham, hvilket Froger ikke var sen til at gaa ind paa, thi Frodes Vaaben stak ham i øjnene med deres Glans, hans Hjalte var nemlig belagt med Guld, og hans Brynje og Hjælm var ogsaa overordentlig straalende og kostbare. Frode tog nu Støv op paa det Sted, Froger havde staaet paa, i den Formening, at han derved havde faaet Forjættelse om Sejren, hvilket han heller ikke tog fejl i, thi han fældede strax Froger og vandt saaledes ved saa ringe et Fif det største Ry for Tapperhed; thi hvad ingen før havde mægtet at udrette ved Styrke, naaede han ved Snildhed.

Dan III

Saa blev Dan Konge. Da han gik i sit tolvte Aar, kom der Sendemænd til ham fra Sachserne, som overmodig bød ham Krig, hvis han ikke vilde betale Skat til dem. Hans Æresfølelse drev ham til at foretrække Kamp for at betale Skat, til hellere at falde som en tapper Mand end leve som en fejj Usling. Da han saaledes havde valgt at kæmpe, lagde han ind i Elben med saa mange Skibe, vel bemandede med ungt Mandskab, at man lettelig kunde gaa over Floden paa de sammenbundne Stævne som paa en Bro, og Følgen heraf blev, at Sachserkongen maatte underkaste sig de Kaar, han selv havde foreskrevet Danskerne.

Fridlev

Fridlev med Tilnavnet den Raske tog ved Styret efter Dan. Medens han var Konge, sluttede Hvyrvil, der var Høvedsmand i Holand, Forbund med Danskerne og angreb Norge. Han øgede ikke lidet den Hæder, hans Bedrifter alt havde skaffet ham, ved at overvinde Rusla, en Jomfru, der kappedes med Mænd i krigerske Idrætter, og han indlagde sig saaledes Manddomsære ved at bekæmpe en kvindelig Fjende. Hendes fem Stalbrødre, Brodde, Bild, Buge, Fanning og Gunholm, der var Sønner af Finn, sluttede han Fostbroderskab med for deres store Bedrifters Skyld. Stolende paa Venskabet med dem overhuggede han med Sværdet det Forbund, han havde sluttet med Danskerne, og tilføjede dem derved saa meget større Skade, som han sveg dem; thi Danskerne tænkte ikke paa, at han saa pludselig fra Ven skulde blive til Fjende. Saa let kan somme Folk slaa om fra Kjærlighed til Had. Man skulde næsten tro, at vi i vore Dage har taget Skikken op efter den Mand, eftersom vi ikke holder det for syndigt og foragtligt at fare med Løgn og Svig. Da Hvyrvil havde lagt til Land ved den søndre Side af Sjælland, angreb Fridlev ham i en Havn, som siden fører Navn efter ham. I dette Slag kæmpede Krigerne, ivrige, som de var, efter at indlægge sig Ære, saa tappert, at næsten alle paa begge Sider blev paa Valpladsen, eftersom kun ganske faa unddrog sig Faren ved at fly, og ingen af Hærene vandt Sejr, men begge led lige stor Skade, i den Grad var alle mere opsatte paa at vinde Hæder end paa at bjærge Livet. De af Hvyrvils Folk, der var blevne i Live, bandt om Natten Resterne af deres Flaade sammen, for at Skibene kunde blive tilhobe; men samme Nat huggede Bild og Brodde de Tove, deres Skibe var bundne med, over og sejlede lønlig bort fra de andre, idet de for at undgaa Fare lod deres Brødre i Stikken og saaledes mere lod sig lede af Frygt end af Broderkjærlighed. Da det blev Dag, og Fridlev saa, at kun Hvyrvil, Gunholm, Buge og Fanning var tilbage efter det store Nederlag, deres Fæller havde lidt, besluttede han ene at kæmpe med dem alle, for at de ilde medtagne Rester af hans Hær ikke igjen skulde blive nødte til at udsætte sig for Fare. Foruden sit modige Hjærte havde han ogsaa en Kjortel, som Sværd ikke bed paa, at sætte sin Lid til. Den bar han baade i Slag og Enekamp som Beskyttelse for sit Liv. Han kom lige saa heldigt fra sit Forehavende, som han kjækt gav sig i Lag med det; thi da Gunholm, efter at Hvyrvil, Buge og Fanning var faldne, døvede hans Sværd ved Galder, som han havde for Skik, slog han ham saa tit med Fæstet, at han lod Livet

derved, men ved saa ivrig at holde om Odden overskar han Senerne i sin Haand saaledes, at han bestandig siden havde krogede Fingre.

Da han en Gang belejrede Dublin, en By i Irland, og skjønnede, at Murene var for stærke til, at han kunde tage den med Storm, betjente han sig af den samme List som i sin Tid Hading og bød sine Folk binde Svampe, de stak Ild i, til Svalernes Vinger, saa de stak Husene i Brand, da de søgte til deres Reder. Da Byfolkene nu fik travlt med at slukke og var mere optagne af at faa Bugt med Ilden end af at vare sig for Fjenden, indtog han Dublin. Da han derpaa i England mistede en stor Del af sine Mænd i Slag og skjønnede, at det vilde falde ham svært at naa ned til Strandbredden, lod han de faldnes Lig stille op og ordne i Fylking, saa det saa' ud, som om der var lige saa mange som før, og det ikke var til at se, hvor stort Skaar hans Hær havde lidt. Dette berøvede ikke blot Fjenden Lysten til at slaas, men drev ham endogsaa paa Flugt.